

V dolini Yosemitev v ZDA sta smer Aurora, še eno izmed najzahtevnejših tehničnih smeri, preplezala **Boris Lorenčič** in **Armand Polegek**, **Silvo Karo** pa se je s švicarskim soplezalcem zelo uspešno preizkusil v hitrem plezanju zahtevnih smeri; v rekordnem času sta preplezala smer Direct West Face v Half Domu in le malo zaostala za najboljšim časom v smeri Salathe.

Na Grenlandiji so slovenski plezalci sodelovali pri dveh prvenstvenih smereh. Silvo Karo je z angleškima soplezalcema preplezal prvenstveno smer na Nalumasortoq, **Miha Kajzelj** in **Igor Kalan** pa s hrvaškimi soplezalci prvenstveno smer na Igdrorsuit Havn Tower.

V domačih gorah, Dolomitih in Centralnih Alpah so slovenski alpinisti lani opravili nekaj zelo zahtevnih vzponov, izmed katerih lahko omenimo proste ponovitve IX.

težavnostne stopnje in solo ponovitve smeri **Flagran Delire Grege Lačna**.

Sezono je zelo uspešno zaključila odprava v pogorje Api Nampa v Himalaji, ki je bila posvečena spominu na člana izvidnice v to pogorje leto prej Staneta Belaka-Šraufa in **Jasne Bratanič**.

Letošnji osrednji slovenski alpinistični akciji bosta jesenski odpravi na 7750 metrov visoki himalajski Nuptse, ki se je bodo udeležili Janez Jeglič, **Miha Kovač** in Tomaž Humar, in Gjačung Kang, kjer bosta plezala **Marko Prezelj** in **Andrej Štremfelj**.

Štirim najuspešnejšim lanskoletnim slovenskim alpinistom sta priznanja izročila slovenski alpinistični šampion leta 1995 Janez Jeglič in predsednik Planinske zveze Slovenije **Andrej Brvar**.

ALI SO SNEŽNI PLAZOVI OB SEDANJIH DOGNANJIH ŠE OBJEKTIVNA NEVARNOST?

PLAZOVI V ZIMI 1995/1996

PAVLE ŠEGULA

Podkomisija za reševanje iz plazov pri Mednarodni komisiji za reševanje v gorah (IKAR) je na zasedanju na Poljskem jeseni leta 1996 pripravila preglednico žrtev plazov v minuli zimi. Podatke je posredoval zastopnik naše GRS v tej podkomisiji, udeleženec zasedanja **dr. Tomaž Vrhovec**.

terim štejem tudi nesrečo reševalca Postaje GRS Kamnik, ki se je ponesrečil med opravljanjem dolžnosti na severnem pobočju Brane.

V pregledu ni nesreč v drugih delih sveta in državah, čeprav je teh vsako leto kar nekaj. Spomnimo se na preteklo leto v Nepal, kjer so si plazovi vzeli precejšnje število žrtev med domačini in udeleženci trekin-gov, prizanašali pa tudi niso članom odprav.

DRŽAVA	TS	VS	SP	ALP	CESTE	RAZNO	SKUPAJ	PSI
Anglija	—	—	—	—	—	—	—	66
Avstrija	21	11	—	2	—	3	37	254
Bolgarija	—	1	—	1	—	—	2	18
Češka	—	—	—	—	—	—	—	—
Hrvaška	—	—	—	—	—	—	—	—
Francija	17	14	1	10	—	1	43	130
Italija	2	3	—	4	—	1	10	165
Kanada	4	—	—	4	—	1	9	35
Liechtenstein	—	—	—	—	—	—	—	8
Nemčija	2	—	—	1	—	—	3	46
Norveška	1	—	—	—	—	1	2	93
Poljska	—	2	—	3	—	—	5	11
Slovaška	1	—	—	3	—	—	4	13
Slovenija	2	—	—	3	—	1	6	26
Španija	1	—	—	1	—	—	2	5
Švica	5	10	—	—	—	2	17	300
ZDA	10	2	1	9	—	8	30	50
Skupaj	66	43	2	41	—	18	170	1220
Odstotkov	39	25	1	24	—	11	100	—

Legenda: TS = turni smučarji, VS = smučarji zunaj urejenih smučišč, SP = smučarji na progi, ALP = gorniki/alpinisti peš, CESTE = v prometu, RAZNO = v hišah, pri delu, med reševanjem.

Kot vselej so v pregledu samo nesreče, ki so se pripetile na območju dežel članic IKAR. Med skupno 170 smrtno ponesrečenimi je spet največ, 111, smučarjev (65%). Sledijo jim gorniki pešci. Na cestah je smrt tokrat počivala, precej pa je bilo nesreč pri delu, h ka-

ORIS NESREČ V PLAZOVIH V SLOVENIJI

1. — 24. 12. 1995: Plaz vlažnega sprijetega snega je pod Kredarico zasul tri gornike. Najmanj zasuti se je sam rešil iz plazovine in nato iskal, našel in odkopal

enega sopotnika, tretjega člana skupine jima ni uspelo rešiti. Naslednjega dne so ga s pomočjo lavinskega psa in sond našli reševalci PGRS Mojstrana — mrtvega.

2. — 24. 12. 1995: Plaz (sprijetega vlažnega snega ali opast, odkrhnjena z grebena Mojstrovke) je zasul navezo **S. B.** in **J. B.** Zaradi spleta okoliščin se je iskanje na območju Vršiča, kjer je po nesreči zapadlo veliko novega snega, začelo šele čez deset dni in se je kljub množični akciji brez uspeha končalo po štirih dneh.

Po najdbi nahrbtnika pogrešane J. B. maja 1996 so gorski reševalci nadaljevali iskanje s sondami in lavinskimi psi in po najdbi pogrešanih pod Kaminsko smerjo severne stene Male Mojstrovke dokončno zaključili delo.

3. — 3. 1. 1996: Na cesti v Topli pri Črni na Koroškem je plaz sprijetega snega zasul osebni avto z dvema lovcema. Plazovina je pahnila vozilo več deset metrov po pobočju do struge reke Tople. Lovca sta v razbitem vozilu preživela brez večjih poškodb.

4. — 17. 1. 1996: Pod vrhom Brane v Kamniških in Savinjskih Alpah se je pod alpinistom samohodcem odlučila luska napihanega snega, pri čemer je utrpel hujše poškodbe gležnjev in rok. Med reševalno akcijo se je na prosluli gladki, strmi severni vesini Brane med prečenjem pod težo reševalca **J. P.** sprožila kloža. Prhka plazovina in ledena površina podlage je onemogočila zaviranje s cepinom. Reševalec je omahnil čez steno proti Okrešlju in obležal mrtev.

5. — 8. 2. 1996: Alpinist samohodec brez smuči je v vetrovnem, mrzlem vremenu prečil vesine pod ostenjem Male Mojstrovke nad Vršičem. V Pripraviški grapi ga je zajel plaz mehko sprijetega snega in ga nosil po pobočju. Iz plazovine se je malenkostno poškodovan rešil sam.

6. — 8. 2. 1996: Dva alpinista sta se s Hajnževega sedla nad Planino Korošica (Karavanke) odpravila na prečenje Košute. V mrzlem, vetrovnem vremenu ju je po dveh poprejšnjih opomih odnesel plaz suhega kložastega snega. Sreča je hotela, da sta se ustavila tik nad navpično steno, odkoder sta se prebila do zasilnega zavetja na planšariji in po bivaku v dolino. Vodja naveze je utrpel poškodbo gležnja.

7. — 19. 2. 1996: Trije smučarji so se med silovitim sneženjem odpravili od zgornje postaje žičnice Vogel proti Domu pod Zadnjim Voglom. Blizu kočje jih je zasul manjši plaz rahlo sprijetega snega (mehka kloža). Iz plazu se je rešil en sam, sopotnika so po krajšem iskanju našli reševalci. Zdravnik je ugotovil smrt.

8. — 26. 2. 1996: Območje okrog Kanjavca je bilo po sneženju 19. 2. in kasnejšem vetrovnem vremenu obloženo z zameti, ocena nevarnosti plazov je bila 4 do 5. Gibanje je dodatno otežila slaba vidljivost, ki je bila tega dne zaradi goste megle omejena na 20 do 30 metrov.

Skupina pripadnikov francoske vojske, ki so v razbremenilni razdalji sestopali s Hribaric proti Doliču, ni ubrala najboljših smeri, zato je vodečega pod koto 2416 odnesel kložast plaz. Ostal je nepoškodovan na površini plazovine, bil pa je ob smučko.

9. — 27. 2. 1996: Alpinistična smučarja sta se z vrha Votlega Slemena nad Mojstrano (Julijske Alpe) v le-

pem, mrzlem vremenu spustila v dolino. Med spuščanjem je prvega v strmem plitvem žlebu odnesel plaz suhega sprijetega snega in ga odložil 90 metrov nižje. Po začetnih težavah zaradi zamašenih dihalnih poti se je rešil sam in je bil nepoškodovan.

10. — 31. 3. 1996: Trojica alpinistov se je na turnih smučeh vračala s Stola (Karavanke). V Zagonu se je zjutraj še mrzel, suh sneg že ojužil.

Na čelu skupine se je pod **T. S.** sprožil plaz vlažnega sprijetega snega in ga nosil nekaj deset metrov. Dogodek se je iztekel brez posledic.

11. — 31. 3. 1996: Na južnih vesinah Vrtače (Karavanke) se je **V. K.**, turnemu smučarju samohodcu, med povratkom z vrha sprožil plaz vlažnega sprijetega snega. Nosilo ga je prek skoka, ustavil se je približno 200 metrov nižje, kjer se je kljub težji poškodbi rame sam rešil iz plazovine in se vrnil domov.

12. — 20. 4. 1996: Gornik samohodec **M. R.** je sledil dvema predhodnikoma. Po travah in krpah snega je na jugozahodnih vesinah s Storžiča sestopal proti Bašlju. V grlu jugozahodne grape nad stezo Poljana — Kališče je sprožil plaz mokrega snega, ki ga je nosil in izvrgel 80 metrov pod stezo s poškodovanimi rokami in obtolčeninami.

13. — V času zimskih vaj študentov Fakultete za šport Univerze Ljubljana je na območju Komne manjši plaz na domnevno varnem kraju zasul tri člane skupine. Poiskali in rešili so jih sopotniki. Podrobnosti niso znane.

ZAKLJUČEK

Dogajanje kaže, da svarila malo zaležejo. Planinska in alpinistična šola zajame veliko premalo ljudi. Očitno je tudi, da se po navodilih ravna le malokdo.

Med žrtvami plazov so začetniki, pa tudi izkušeni gorniki, alpinisti, turni smučarji, smučarji alpinisti, reševalci, študentje telesne vzgoje, vojaki, udeleženci v prometu.

Nekateri zabredejo v nesrečo, ker ne poznajo vzrokov plazov. Nevarnosti se ne zavedajo in nanjo niti ne pomislijo, ko hočejo na vsak način doseči izbrani cilj.

Razgledanim nevarnost sicer ni tuja, a jo prezirajo, pogosto tudi hoté ali nehoté prezrejo. To večini uspeva daljši čas brez kazni. Zagovorniki varstva so jim nadežni, njihovih predlogov ne upoštevajo. Vremenskim napovedim in opozorilom pred plazovi po pravilu ne verjamejo, sami pa navadno tudi ne znajo ugotoviti dejanskega stanja.

Lavinske žolne ljudje skoraj ne poznajo, še manj jo uporabljajo, čeprav je v rokah veččega iskalca (umetnost iskanja izpilimo v dveh dnevih!) neposredno po nesreči zelo zanesljiv, praktično edini resničen vir preživetja. Žal se cena trideset tisočakov večini zdi previsoka, prav nič težko pa jim ni dati več denarja za manj pomembno opremo. No, da bom pošten: tudi ponudba je rečna; doslej pri nas še nisem videl oglasa za ta prepomembni pripomoček.

Sicer pa: ljudje odhajajo, novi prihajajo. Ploščo je treba navijati vedno znova. Tu in tam se koga le kaj prime; po nesrečah navadno za kak dan, dva, postanemo previdnejši.